

Közben már hozták is elébe az elfogott fiatal királyt. Az asszony fia így szólt a fogságba esett királyhoz:

— Látod, ilyen a kegyetlen igazság. Ha egyformán mérjük mindenkinek, nem kerülhetjük el a szigorú büntetést. Ha én most a te mértékeddel mérném az igazságot, te sem kerülnél el a halált, mert te az apád halálát az én ártatlan anyám életével akartad megbosszulni. De én nem cselekszem úgy, amint te akartál tenni. Mondd meg, hol van az édesanyám s én megtanítalak arra, hogy van valami, ami még az igazságnál is nagyobb! És most jőjj, s foglalj el királyi székedet! Tudom, téged illet.

A fiatal király azt sem tudta, higgyen-e fülének, mikor ezt meghallotta.

Aztán fölállott, megfogta a fiú kezét s így szólt hozzá:

— Kétszer győztél fölöttem. Előbb fegyverrel, azután a szíveddel. Kitől tanultad ezt a nagy, megbocsátó szeretetet?

— Az édesanyámtól, — szólt a fiú.

— Én mentettem meg az édesanyádat, vezér, — állott most elő az egyik vitéz, — mert tudom, hogy végre is a nagyobb igazságnak, a szeretetnek kell győzedelmeskednie. Ime, király, ne bántson a lelkiismeret. Ime, vezér, itt van méltó jutalmad — megmentett édesanyád!

MELYIKET?

Fényes palotának márványkapujában
 Áll egy özvegyasszony fekete ruhában.
 Jobb kezén, bal kezén egy-egy kicsi gyermek...
 Tétován, szomorúan, belépni sem mernek.

Karácsony este van. Nem látni egy lelket,
 Végre paszomántos, botos úr közelget,
 — Szorul a szíve a két kis ártatlannak... —
 „Mit keres jó asszony? Mi járatban vannak?”

„Nagy jó uram... jaj... hát... alázattal kérem...
 — No, ne sírj, ne szepegj, édes kicsi vérem... —
 Itt vagyon nyomtatva... eltettem magamnak...
 Hogy itt egy kis árvát örökbe-fogadnak.”

„Ugy? Tudom... no jőjjön. Az öreg nagysága!
 Hanem csak röviden, mert az idő drága.”
 S fölvezeti őket aranyos terembe,
 Kitar egy szárnyajtót: „Ide lépjenek be.”

Gyászbaborult úrnő bársnyos szobában,
 Karácsonyfa mellett ül, mély bánatában.
 Fölpillant reájuk könnyeborult képpel...
 Aranyos unokát illet vesztett épp el...

„Nos, jó asszony, jöjjön. Egyiket id'adja?“
 „Oda kell, oda kell... Föld alatt az apja,
 Magam is nyomorult beteg vagyok nagyon...“
 „Jó... hát csak hagyja itt. Melyiket?... Ráhagyom.“

„Melyiket?... a kérdés a szívébe dobban.
 „Melyiket vigyem el?... Melyik szeret jobban?...
 — Melyikért ne fájjon, vérezzen a lelkem?
 S néz a két árvára, szeme könnyel telten.

...Jánoska, a fiú, már ír, olvas szépen,
 Esténként ábécés könyve a kezében,
 Mariska, a kislány, imádkozni tud már...
 „Ó szívem, ha köztük választani tudnál...“

Jánoskát? Nem... este, a kis lámpa mellett,
 Szőke hajaeskája puha, mint lehellet,
 Az anyja ölében, odahajtvá szépen...
 Nyilal egyet, fájót anyai szívében...

Hogyha ott nem látná, soha, soha többet?...
 Talán a Mariskát?... jaj! a bánat öl meg.
 Kis Mariska ágya az anyjáié mellett —
 Hiszen csak nemrég is még ringatni kellett?!

Estenden az anya kezét odanyújtja,
 Göndör kicsi fejét ráhajtja, ráhajtja...
 Ugy szunnyad el aztán... ha éjjel fölébred
 S anyját nem találja? „Nem téged! Nem téged!“

De minek tétováz? Siessen jó asszony,
 Melyiket adja hát? Válasszon! Válasszon...“
 Feljajdul, mint gyötrött mártír a kintpadon:
 „Nem adom... nem adom... egyiket sem adom!“

Váradý Antal.